

מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

חטף דבר מחבירו ואמר שלי הוא

[נסכא דרבי אבא]

כשעדים מעידים על החטיפה – חייב לשלם מה שחטף, כי מאחר שיש עדים שהיה ביד הנחטף, הרי הנחטף מוחזק, ואין אדם נאמן לחטוף דבר מיד חבירו בלא ראייה שהוא שלו, שהמוציא מחבירו עליו הראייה. [וכן אם היה אומר, לא חטפתי, לא היה נאמן להכחיש את העדים].

וכשאין עדות על החטיפה – החוטף נאמן לומר ששלו חטף, מיגו שהיה אומר לא חטפתי כלל, אלא מעולם היה בידי, ובטענה זו היה נאמן, שהרי הוא מוחזק בפנינו.

כשיש עד אחד על החטיפה – אם היה אומר לא חטפתי, כנגד דברי העד, היה נשבע שלא חטף, ומבטל בכך את דברי העד, **וזוכה בממון**, [כדין מי שעד מכחישו, שהוא נשבע ונפטר מלשלם]. **אבל כשאומר חטפתי את שלי**, אינו יכול להישבע להכחיש את דברי העד ולבטלו, שהרי מודה לדברי העד שחטף, ומאחר שהעד קיים, אינו נאמן לומר שלי חטפתי, מיגו שהייתי אומר לא חטפתי, כי העד מכחיש טענה שלא חטף, ומבטל את טענת המיגו שלו. **ולדעת רבי אבא מתוך שאינו יכול להישבע לבטל את דברי העד, חייב לשלם**, [וכן ההלכה. אבל רב ושמואל חולקים, ואומרים שרק מי שיכול להישבע להכחיש עד אחד ואינו נשבע, משלם על פי עד אחד, אבל מי שאינו נשבע להכחיש עד אחד כי אינו יכול להישבע, אינו חייב לא להישבע ולא לשלם, והרי זה כמי שאין שום עדות כנגדו, וממילא נאמן לומר שלי חטפתי].

והקשו התוס' על דברי רבי אבא, מדוע לא יהיה נאמן לומר ששלו חטף, מיגו שהיה אומר לא חטפתי, אם משום שבטענת המיגו העד מכחישו והיה מתחייב שבועה, ובטענתו שאין עד מכחישו פטור משבועה, ואין מיגו אלא בטענות שוות, יש לזה תקנה, **שנשביע אותו על טענתו**, ששלו חטף, **ושוב יש להאמינו בזה, מיגו שהיה אומר לא חטפתי**, שהרי הטענות שוות.

תירוץ רבינו תם – אם נשביע אותו על טענתו, אין זה אלא שבועה דרבנן, ובטענת המיגו יש שבועת תורה [של עד אחד], ואין זה נחשב לטענות שוות לומר מיגו, [ויש חולקים בזה על רבינו תם].

תירוץ ר"י – אין זה מיגו, כי אינו דומה נשבע להכחיש את בעל דינו למכחיש עד, כי יש יותר עזות להכחיש עד, ומאחר שמחמת זה אין הטענות שוות, אין כאן מיגו.

תירוץ ריב"ם – אמנם יש כאן מיגו, אלא שכן הוא הדין, שמיגו אינו מועיל כנגד עד אחד, כי כשיש עד אחד, דין התורה או ישבע ויבטלו, או ישלם כאילו יש שני עדים.

האומר שהחזיק בשדה שלוש

שנים ועד אחד אומר כדבריו

סבור רבנן למימר היינו נסכא דרב אבא, ואביי דחה דבריהם:

לפירוש הראשון של רשב"ם – לעניין דין הקרקע היו סבורים כן, כלומר שהטעם שמחזיר את הקרקע לבעלים הראשונים הוא מחמת עדות העד, [ודומה דין זה לדין נסכא דרבי אבא, שגם שם היה צריך להחזיק את הנסכא על ידי עדות עד אחד], שהיו סבורים, שעד אחד מאחר שאינו מועיל לעניין חזקה, אינו בא לטובת המחזיק, לומר שהחזיק כדין, אלא לטובת בעל הקרקע, לומר שאכל שלא כדין, ומאחר שהמחזיק אינו יכול להישבע לבטל דברי העד, כי מודה שאכל, הרי עד זה כשני עדים האומרים שאכל את הקרקע של הבעלים, ולכן חייב להחזירה. **ואביי דחה דבריהם**, ואמר שעד זה ודאי בא לטובת המחזיק, שהרי אם היו מקבלים דבריו על ידי עד נוסף עמו, יש כאן חזקה גמורה, ומכל מקום הדין אמת שמחזירים את הקרקע לבעלים הראשונים, כי לא די בעד אחד המסייע למחזיק.

ולפירוש השני של רשב"ם ולפירוש התוס' – [דין פשוט הוא שהקרקע חוזרת לבעלים הראשונים, כי אין למחזיק עדות של שניים על חזקתו. אבל] **לעניין הפירות היו סבורים שחייב לשלם על פי עדות העד**, שהרי הטעם שהמחזיק בשדה שלוש שנים בלא עדות, פטור מלשלם מה שאכל, [אף על פי שמחזיר את הקרקע], הוא משום מיגו, שהיה אומר לא אכלתי, [כמו שנתבאר בדף ל"ג], אבל זה אינו יכול לומר שלא אכל, כי העד מכחישו, ומתוך שאינו יכול להישבע לבטל את העד, אין לו מיגו, וחייב לשלם מה שאכל, כדינו של רבי אבא, שכל שאין יכול לבטל את העד, אינו נאמן במיגו שהיה טוען טענה שהעד מכחיש אותה. **ואביי דחה את דבריהם**, כי רק כשעדות העד כנגדו, חייב לשלם, כשאינו יכול להישבע לבטל את העד, אבל כאן העד מעיד שאכל כדין, שהרי אומר שאכל שלוש שנים, ואם נקבל את דברי העד, גם הקרקע שייכת למחזיק, ולכן אין לקבל דברי העד לחייבו לשלם מה שאכל.

אבל האומר שהחזיק בשדה שלוש שנים, ועד אחד אומר כדבריו בשתי שנים, בזה הכל מודים שהעד מחייבו לשלם את הפירות של שתי השנים שמעיד, משום שבזה העד אינו בא

לסייע למחזיק, שהרי אינו מעיד על חזקת שלוש שנים אלא על שתיים, ואם כן בא לחייבו מה שאכל משל הבעלים, ואין המחזיק נפטר מיגו שהיה אומר לא אכלתי, כי העד מכחישו בטענה זו.

ההוא ארבא דהוו מינצו עלה בי תרי

מבואר בגמרא, ששנים, שכל אחד מהם טוען על ספינה שבנהר שהיא שלו, ואף אחד מהם אינו מוחזק בה, הדין **כל דאליים** [בין בראיות בין בכח], **גבר**, אבל בי"ד אינם נותנים את הספינה לאחד מהם.

י"מ שכן הדין **משום שלא היה אחד מהם מוחזק**, אבל אם היה אחד מוחזק, המוציא מחבירו עליו הראיה, ואם שניהם מוחזקים בשווה חולקים בשווה. וריב"א מפרש, שכן הדין **משום שאחד מהם רמאי**, אבל אם לא היה אחד מהם רמאי, בי"ד היו חולקים את הספינה ביניהם, אף על פי שאף אחד מהם אינו מוחזק בה.

- **אמר האחד לבי"ד, תפסו את הספינה עד שאביא עדים** שיעידו שהיא שלי, ולא יתפסנה בינתיים בעל דיני, וימכרנה לאחרים [שייקחוה מכאן]:

לדעת רב הונא – בי"ד **תופסים** את הספינה עד שיביא את עדיו, [וטעמו יתבאר בעזה"י בהמשך].

ולדעת רב יהודה – בי"ד **אינם תופסים** את הספינה, [וגם טעמו יתבאר בעזה"י בהמשך].

- אמרו שניהם לבי"ד, תפסו את הספינה עד **שיביא אחד מאתנו ראה** :

לדברי הכל – בי"ד **תופסים** את הספינה שיביא האחד את עדיו.

- **תפסו בי"ד את הספינה**, [כשביקש האחד כדעת רב הונא, או כשביקשו שניהם כדברי כולם]:

לדעת רב יהודה – **אין מוציאים אותה מיד בי"ד**, עד שתהא לאחד ראה שהיא שלו, ואפילו חזרו ואמרו שאין להם ראיות, אין מוצאים אותה מיד בי"ד להפקירה בין שניהם כבתחילה, להיות כל דאליים גבר, כי מאחר שבא ממון ישראל ליד בי"ד, אינם רשאים להפקירו, ומעכבים אותו עד שידעו למי ישיבו.

ולדעת רב פפא – **מוציאים אותו מידם** להיות כל דאליים גבר כבתחילה שלדעת כן תפסוהו תחילה שאם לא יבואו עדים יוציאוהו מידם.

רשב"ם מפרש, **שהמחלוקת הראשונה** [אם בי"ד תופסים], **תלויה במחלוקת השניה**, [אם מוציאים]. שלדעת האומרים, אם תפסו אין מוצאים, ממילא אין להם לתפוס, כי בכך עלולים להפסיד את הבעלים, שכשבעל דינו יבקש שיתפסו, ולא יביא ראה, תישאר הספינה ביד בי"ד, ולא יוכל בעליה להתגבר ולקחתה מיד בי"ד, מה שאין כן אם לא היו תופסים, והיה כל דאליים גבר. ולדעת האומרים מוציאים מיד בי"ד, אם כן אין הפסד בכך שתופסים, כי כשלא יבואו עדים יחזירו את הדבר לקדמותו, ויוכל כל דאליים לגבור.

ותוס' מפרשים, **שהמחלוקת הראשונה אינה תלויה במחלוקת השניה**. ולדעת רב הונא בי"ד תופסים אף על פי שלא יוכלו להוציא מידם, ולהחזיר את הדבר לקדמותו, כי כשאומר שיש לו עדים, יש להאמינו, ולתפוס כדי שבינתיים לא יפסידו בעל דינו. ולדעת רב יהודה אין לבי"ד לתפוס, אף אם היו יכולים לחזור ולהוציא מידם, כשלא יבואו עדים, משום שאין זה דבר שראוי לעשותו, להוציא דבר מיד בי"ד בלא לברר למי הוא שייך באמת, ורק בדיעבד אם תפסו מותר להוציא, אבל לכתחילה ראוי שלא לתפוס ולא להוציא.

מתי הדין כל דאליים גבר

מבואר בגמרא, שכשב"י"ד פוסקים כל דאליים גבר, אין זה פסק דין, אלא הסתלקות מהדין, ואין להם לעשות זאת אלא **במקום שהדבר יוכל להתברר בעתיד**, ואם יחליטו עתה לתת לאחד או לחלוק ביניהם, יש לחוש שמא לבסוף יתברר שעוותו את הדין, ולכן מניחים אותם, וכל דאליים גבר, עד שיבואו עדים ויתברר הדבר.

וכל זה **כשאין דררא דממונא**, אבל כשיש דררא דממונא, אין לבי"ד לומר כל דאליים גבר, [ובעזה"י בדף ל"ה יתבאר מעט מהו דררא דממונא].

ולפירוש התוס' [שנכתב לעיל], אין אומרים כל דאליים גבר אלא **כשאינם מוחזקים**.

ולפירוש הריב"א [שנכתב לעיל] אין אומרים כל דאליים גבר אלא **כשיש ביניהם רמאי**.

לתרומות ולהנצחות

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות © מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית